

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJĄ BEI VALSTYBINĮ STUDIJŲ FONDĄ

2023-02-22 Nr. 4D-2022/1-1388
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau citatose ir tekste –Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau citatose ir tekste – Ministerija) bei Valstybinio studijų fondo (toliau citatose ir tekste – Fondas) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. „Fondo direktorius E. J. visai neatsako į mano pateiktus 7 klausimus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] švietimo, mokslo ir sporto viceministras G. J. atsiuntė atsakymą, bet ne į tuos klausimus, kurių aš prašiau atsakyti. Man atrodo, kad viceministras ir jo kanceliarija visai neskaitė mano prašymo.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo „atkreipti dėmesį į minėtų valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi ir duoti nurodymą atsakyti į mano 2022-09-17 prašymą, kurį minėtiems asmenims persiuntė LR Prezidentas ir davė nurodymus atsiųsti man išsamius atsakymus į minėtame prašyme pateiktus klausimus.“

TYRIMAS IŠ IŠVADOS

4. Pareiškėjas su skundu pateikė 2022-09-17 prašymą, kuriame, be kita ko, nurodyta:

4.1. Fondas iki šiol neatsakė Pareiškėjui į šiuos klausimus:

4.1.1. „1. Kodėl iš dukros išviliojo 15000 eurų (6000 paskola + 9000 eurų sumokėta antstoliui) ir nesuteikė jai paslaugos (neleido pasikeisti studijuojamą specialybę dėl ko dukra negalėjo įsigyti norimą profesiją).“

4.1.2. „2. Kaip E. J. sugebėjo gauti leidimą dukrą perduoti antstoliui apie tai jai nežinant ir nedalyvaujant tame procese.“

4.1.3. „3. Kodėl perdavus ieškinį antstoliui atsirado 5 % ieškinys studijų fondo administravimo biudžeto padidininimui, juk studijų fondas yra finansuojamas iš valstybės biudžeto, o ne iš besimokančio studento lėšų, be to ieškinį perėmė administruoti antstolis.“

4.1.4. „4. Kodėl J. klaidino Prezidentą kad didelės skolos atsirado dėl antstolio didelių administravimo išlaidų. Pagrindinės išlaidos yra 5 % paimti E. J. studijų fondo administravimo lėšoms padidinti.

E. J. galėjo ir turėjo pateikti Prezidentui konkrečias sumas kiek pasiėmė antstolis ir kiek pasididino savo administruojamo biudžeto lėšas iš besimokančios ir soc. remiamos mano dukros lėšų.“

4.1.5. „5. E. J. klaidina Prezidentą, kad nežinojo, kad dukra yra gavusi kvietimą studijuoti norimą specialybę (kurią ir dabar studijuoja nemokamose studijose) 2018-07-22, o 2018-08-16 E. J. perdavė dukrą antstoliui. E. J. gerai žino, kad kreditorius bet kuriuo momentu turi teisę sustabdyti savo ieškinio išieškojimą arba visai jį nutraukti. Tačiau per 4 metus jis to nepadarė ir tik džiaugėsi iš dukros imamais 5 % savo administravimo biudžeto didinimui.“

4.1.6. „6. E. J. man nepaaiškino, kodėl dar likus 12 metų iki paskolos grąžinimo pabaigos, dukrai dar besimokant, neįgijus norimos profesijos, soc. remiamos, nepradėjus dirbti perdavė ją antstoliui.“

4.2. „Prezidente, aš prašau Jus inicijuoti studijų fondui nepriklausomą auditą ir mes su dukra pamatysime dėl kieno kaltės dukra prarado 15000 skolintų eurų, buvo psichiškai traumuota, prarado pasitikėjimą valstybe. [...]. Prezidente, Jūs pamatysite, kad studijų fonde reikia didelių persitvarkymų, pakeisti studijų fondo teisinę bazę, kokius įvesti saugiklius, kad studijų fondo direktorius negalėtų spręsti vienasmeniškai jo klientų likimą. E. J. savo pertekliniais veiksmais pakenkė valstybei, nereikalingais darbais trukdė teismo ir antstolio veiklą, Ministerijos ir net Jūsų darbą, sugriovė mano dukrai gyvenimą tiek morališkai, tiek materialiai. [...].“

5. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes, 2022-12-27 raštu Nr. 4D-2022/1-1388/3D-2752 kreipėsi į:

5.1. Ministeriją, prašydama pateikti informaciją (atsakymus numeruojant pagal atitinkamą klausimo numerį bei pagrindžiant teisės aktų nuostatomis ir dokumentų kopijomis): 5.1.1. kokių ministerijos raštu buvo atsakyta į Pareiškėjo 2022-09-17 prašymą; 5.1.2. ar atsakant Pareiškėjui į 2022-09-17 prašymą buvo pateikti atsakymai į kiekvieną Pareiškėjo klausimą (pažymos 4.1.1–4.1.6 papunkčiai; arba paaiškinimai, kodėl neatsakoma į šiuos klausimus), pateikti paaiškinimai dėl aplinkybių, aprašytų pažymos 4.2 papunktyje; jeigu ne – pagal kompetenciją pateikti Pareiškėjui papildomą išsamų atsakymą į jo 2022-09-17 prašymą (Seimo kontrolieriui – šio atsakymo kopiją) ir kt.;

5.2. Fondą, prašydama pateikti informaciją (atsakymus numeruojant pagal atitinkamą klausimo numerį bei pagrindžiant teisės aktų nuostatomis ir dokumentų kopijomis): 5.2.1. kokių institucijos raštu buvo atsakyta į Pareiškėjo 2022-09-17 prašymą, jeigu neatsakyta – nurodyti priežastis; 5.2.2. ar atsakyta į Pareiškėjo 2022-09-17 prašymą, jeigu taip, ar atsakant Pareiškėjui į 2022-09-17 prašymą buvo pateikti atsakymai į kiekvieną Pareiškėjo klausimą (pažymos 4.1.1–4.1.6 papunkčiai), pateikti paaiškinimai dėl vienasmeniško klausimų sprendimo ir pan.; jeigu ne – pateikti Pareiškėjui išsamų atsakymą į jo 2022-09-17 prašymą (Seimo kontrolieriui – šio atsakymo kopiją) ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Iš Ministerijos Seimo kontrolieriui (taip pat ir Pareiškėjui) 2023-01-25 raštu Nr. SR-326 pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta:

6.1. Ministerija 2022-10-10 raštu Nr. SR-3817 atsakė į Pareiškėjo 2022-09-17 prašymą. Ministerija informavo Pareiškėją, kad A. J. skolos už studijas išieškojimo klausimu situacija nėra pasikeitusi, taip pat nėra atsiradusių naujų aplinkybių dėl šio klausimo. Taip pat Ministerija atkreipė Pareiškėjo dėmesį, kad:

- Fondas 2021-05-12 raštu Nr. R2 ir 2022-08-29 raštu Nr. R2 atsakė Pareiškėjui ir detalios paaiškino galimybę atidėti A. J. skolos už studijas išieškojimą ir priimto sprendimo apskundimo tvarką;

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija 2021-06-21 raštu Nr. PSA-1147 pateikė Pareiškėjui išsamų atsakymą, apibendrindama Fondo pateiktą informaciją“.

6.2. „Vadovaujantis Fondo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-21 nutarimu Nr. 540 [...] 5 punktu, Fondo veiklos tikslas yra administruoti valstybės paskolas bei valstybės remiamas paskolas studentams, todėl atsakant Pareiškėjui į 2022-09-17 prašymą buvo nurodyta, kad Fondas 2021-05-12 raštu Nr. R2 ir 2022-08-29 raštu Nr. R2 detalios paaiškino

Pareiškėjui dėl A. J. skolos už studijas išieškojimo ir apie priimtus sprendimus. Pažymėtina, kad Ministerija papildomai kreipėsi į Fondą dėl išsamių atsakymų į Pareiškėjo klausimus papunkčiui (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2022-12-27 rašto Nr. 4D-2022/1-1388/3D-2752 „Dėl informacijos pateikimo“ 4.1.1–4.1.6 papunkčiai); gautas 2023-01-12 Fondo raštas Nr. R2 su išsamiais atsakymais [...], kartu paaiškinančiais ir aplinkybes, aprašytas Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2022-12-27 rašto Nr. 4D-2022/1-1388/3D-2752 „[...] 4.2 papunktyje, yra pridedamas“.

6.3. „Ministerijos nuomone, Fondas tinkamai vykdė savo funkcijas, apibrėžtas Fondo nuostatuose [...]“.

7. Iš Fondo Seimo kontrolierei 2023-01-23 raštu Nr. R2-122 (adresuotas ir Pareiškėjui) pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

7.1. „Vadovaujantis Fondo nuostatų (toliau – Nuostatai) [...] 1 punktu, Fondas yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto. Fondo veiklos tikslas yra administruoti valstybės paskolas bei valstybės remiamas paskolas studentams (Nuostatų 5 punktas). Fondui vadovauja Fondo direktorius, kuris veikia Fondo vardu, atstovauja Fondui, atsako už Fondui pavestų uždavinių vykdymą ir funkcijų atlikimą (Nuostatų 11.1 punktas).

Kadangi, kaip jau buvo minėta, Fondas yra biudžetinė įstaiga ir jos tikslas yra ne siekti pelno, o administruoti valstybės paskolas, valstybės remiamas paskolas ir teikti kitą finansinę paramą studentams, todėl iš paskolų gavėjų įstatymų nustatyta tvarka išieškotos piniginės lėšos yra ir visada buvo naudojamos būtent jau minėtų paskolų administravimui bei reikiamos finansinės paramos studentams teikimui, o ne kokiems nors asmeniniams (finansiniams) Fondo direktoriaus ar paties Fondo darbuotojų poreikiams tenkinti.

Fondas, rengdamas ir teikdamas atsakymus į besikreipiančių į Fondą asmenų prašymus, skiria didelį dėmesį teisingam teisės aktų, reglamentuojančių Fondo veiklą, taikymui ir jų tinkamam įgyvendinimui. Fondui yra žinoma ir suprantama, kad tik griežtai laikantis teisės aktų reikalavimų, priims teisingus ir įstatymus atitinkančius sprendimus.

Atkreipiame Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus [...] dėmesį, kad 2022-09-17 Pareiškėjo prašymas buvo adresuotas Lietuvos Respublikos Prezidentui, bet ne Fondui (Fondas 2022-09-17 Pareiškėjo prašymo apskritai nėra gavęs ir jo nenagrinėjęs):

7.2. „Nepraleisdami teisės akte nustatyto atsakymo pateikimo termino, teikiame išsamius atsakymus į iš Seimo kontrolieriaus gautą 2022-09-17 Pareiškėjo prašymą:

7.2.1. „4.1.1. „1. Kodėl iš dukros išviliojo 15000 eurų (6000 paskola+9000 eurų sumokėta antstoliui) ir nesuteikė jai paslaugos (neleido pasikeisti studijuojamą specialybę dėl ko dukra negalėjo įsigyti norimą profesiją)“.

Vienas iš Fondui įstatymo leidėjo pavestų funkcijų vadovaujantis Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017-03-01 nutarimu Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Aprašas), 100 punktu, yra skolų išieškojimas iš valstybės remiamas paskolas gavusių, tačiau jų negrąžinusių asmenų.

Pažymime, kad Pareiškėjo teiginys „iš dukros išviliojo 15000 eurų (6000 paskola+9000 eurų sumokėta antstoliui) ir nesuteikė jai paslaugos (neleido pasikeisti studijuojamą specialybę dėl ko dukra negalėjo įsigyti norimą profesiją“ yra nepagrįstas ir neatitinka tikrovės. Atkreipiame dėmesį, kad Pareiškėjo dukros A. J. su kredito įstaiga sudarytoms sutartims 2010-1028 Nr. K-2512-2010-71, 2010-10-28 Nr. K-2512-2010-70, 2011-10-27 Nr. K-2512-2011-77 ir 2011-10-27 Nr. K-2512-2011-76 buvo suteikta valstybės garantija, kurią administruoja Fondas (Aprašo 96 punktas). Valstybės garantija reiškia, kad paskolos gavėjui nevykdant įsipareigojimų pagal su kredito įstaiga sudarytą paskolos sutartį (laiku nemokant paskolos įmokų ir palūkanų), šiuos įsipareigojimus už jį kredito įstaigai įvykdo Fondas, t. y. sumoka paskolos gavėjo skolą. Tokiu atveju, paskolos gavėjas lieka skolingas Fondui ir turi grąžinti už paskolos gavėją sumokėtą sumą ne dalimis, kaip buvo numatyta paskolos grąžinimo grafike, o iš karto po skolos apmokėjimo, kadangi įmokų mokėjimo laikotarpiu paskolos gavėjo jau buvo praleisti.

Kadangi savo finansinių įsipareigojimų Pareiškėjo dukra A. J. bankui tinkamai nevykdė,

kredito įstaiga nuo 2014-07-14 iki 2017-10-24 kreipėsi į Fondą dėl skolininkės A. J. įsipareigojimų įvykdymo pagal valstybės garantiją.

Atkreiptinas dėmesys, kad apmokėjęs A. J. įsiskolinimą kredito įstaigai, Fondas priverstinių skolos išieškojimo veiksų iš karto nesiėmė, taip sudarydamas A. J. sąlygas sumokėti skolą savanoriškai, per protingą laikotarpį. Tik A. J. ir toliau nevykdant savo finansinių įsipareigojimų Fondui (nebuvo sumokėta nei viena įmoka), Fondas 2018-03-16 su pareiškimu Nr. TP-179, kreipėsi į Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmus, prašydamas priteisti iš skolininkės, A. J.: 1. 6 527,55 € [...]įsiskolinimo; 2. 185,75 € [...] delspinigių, priskaičiuotų pagal Aprašo 65 punktą (0,02 % dydžio delspinigiai, priskaičiuoti už 180 d. iki pareiškimo pateikimo dienos); 3. 5% palūkanas už priteistiną sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo įsakymo visiško įvykdymo.

Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 str. Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Ir tik teismai sprendžia ar pateikti prašymai dėl skolų išieškojimo yra teisėti. Teismai, vykdydami teisingumą yra nepriklausomi nuo jokių kitų valstybės valdžios ir valdymo institucijų pareigūnų, politinių partijų, organizacijų ir kitų asmenų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau citatose ir tekste vadinama – CPK) 436 ir 646 straipsniais, Fondas gavo iš Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmų 2018-03-19 įsiteisėjusį teismo įsakymą, kaip vykdomąjį dokumentą, civilinėje byloje Nr. eL2-2837-970/2018 dėl priteistų sumų išieškojimo iš A. J..

Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmai 2018-03-19 (bylos Nr. eL2-2837-970/2018) iš A. J. Fondo naudai priteisė: 4. 6 527,55 € [...] įsiskolinimo; 5. 185,75 € [...] delspinigių, priskaičiuotų pagal Aprašo 65 punktą (0,02 % dydžio delspinigiai, priskaičiuoti už 180 d. iki pareiškimo pateikimo dienos); 6. 5% palūkanas už priteistiną sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo įsakymo visiško įvykdymo.

2018-08-16 Fondas kreipėsi į antstolės J. J. kontorą dėl skolos išieškojimo iš A. J. Pareiškėjas teigia, kad 9000,00 Eur, skolos išieškojimo iš A. J. vykdymo procese, yra sumokėta antstolei. Atkreiptinas dėmesys, kad antstolių darbo įkainiai yra numatyti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymu Nr.1R-252 “Dėl sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“, patvirtinta Sprendimų vykdymo instrukcija, kuri Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020-07-16 įsakymu Nr.1R-219 buvo išdėstyta nauja redakcija. Kadangi vykdymo išlaidos (atlygis antstoliui už atliktą darbą) yra išieškomos paties antstolio naudai, Fondui nėra žinoma, kokio dydžio jos yra. Jei A. J. ar Pareiškėjui kyla kokių nors klausimų dėl išieškotų sumų dydžio už antstolio darbą, dėl to jie patys turėtų kreiptis konkrečiai į skolos išieškojimą vykdydžiusią antstolės J.J. kontorą.

Dar kartą primename, kad Fondas administruoja valstybės paskolas, valstybės remiamas paskolas ir teikia kitą finansinę paramą studentams. Fondas neįgyvendina valstybės aukštojo mokslo ir studijų politikos, t.y. ne Fondas, o aukštosios mokyklos užtikrina asmenims galimybę studijuoti ir baigti norimas studijas.

Nors Pareiškėjas ir teigia, kad būtent Fondas „nesuteikė A. J. paslaugos (neleido pasikeisti studijuojamą specialybę dėl ko dukra negalėjo įsigyti norimą profesiją)“, tačiau pats Pareiškėjas apskritai nėra pateikęs jokių dokumentų ar kitų įrodymų, kurie patvirtintų jo teiginius, dėl kreipimosi į Fondą šiuo klausimu.

Studentai, norintys keisti studijų programą, turi kreiptis į aukštąją mokyklą. Naują studijų programą vykdanči aukštoji mokykla apsversto norinčiojo keisti studijų programą prašymą, priima sprendimą ir atitinkamai informuoja jį“.

7.2.2. „4.1.2. „2. Kaip E.J. sugebėjo gauti leidimą dukrą perduoti antstoliui apie tai jai nežinant ir nedalyvaujant tame procese“

Pažymime, kad šis Pareiškėjo teiginys yra nepagrįstas ir neatitinka tikrovės. Kaip jau buvo minėta, vadovaujantis CPK 436 ir 646 straipsniais, 2018-03-19 Fondas gavo iš Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmų įsiteisėjusį teismo įsakymą, kaip vykdomąjį dokumentą, civilinėje byloje Nr. eL2-2837-970/2018 dėl priteistų sumų (6 527,55 Eur - skolos, 185,75 Eur delspinigių, 5% procesinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos 2018-03-19 iki teismo

įsakymo visiško įvykdymo, kreditoriui Fondui) išieškojimo iš A. J.

Vadovaujantis CPK 587 str., teismo įsakymas laikytinas vykdomuoju dokumentu. Teismo priimti teismo įsakymai yra vykdomi po to, kai jie įsiteisėja (CPK 588 str.). Tai reiškia, kad kreditorius, turintis įsiteisėjusį teismo įsakymą, turi teisę bet kada kreiptis į antstolio kontorą dėl priverstinio skolos išieškojimo, jei skolininkas nevykdo savo finansinių įsipareigojimų kreditoriui. Galiojantys teisės aktai nenumato kreditoriaus, t.y. Fondo, pareigos papildomai, prieš kreipiantis į antstolio kontorą, apie tai informuoti skolininką, gauti skolininko sutikimą ar leidimą kreiptis į antstolio kontorą dėl skolos išieškojimo. Kadangi A. J. ir toliau nevykdė savo finansinių įsipareigojimų Fondui, t. y. geranoriškai nemokėjo teismo priteistos skolos, 2018-08-16 teismo įsakymas buvo pateiktas vykdyti antstolės J. J. kontorai.

E. J., eidamas Fondo vadovo pareigas, turi teisėtus įgaliojimus atstovauti Fondą, tame tarpe pasirašyti bei teikti prašymus antstolių kontoroms dėl skolų išieškojimų“.

7.2.3. „4.1.3. „3. *Kodėl perdavus ieškinį antstoliui atsirado 5% ieškinys studijų fondo administravimo biudžeto padidinimui, juk studijų fondas yra finansuojama iš valstybės biudžeto, o ne iš besimokančio studento lėšų, be to ieškinį perėmė administruoti antstolis*“.

Pažymime, kad ir šis Pareiškėjo teiginys „perdavus ieškinį antstoliui atsirado 5% ieškinys studijų fondo administravimo biudžeto padidinimu“ yra nepagrįstas ir neatitinka tikrovės. Paaškiname, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.210 str. 1 dalies nuostatomis, terminą įvykdyti piniginę prievolę, praleidęs skolininkas privalo mokėti 5 procentų dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jei įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio.

Kadangi Lietuvos Respublikos įstatymai suteikia teisę Fondui prašyti priteisti nustatyto dydžio palūkanas iš skolininkės A. J., Fondas šia teise (prašyti teismą priteisti 5 procentų dydžio metines palūkanas) pasinaudojo ir jokių įstatymo pažeidimų nepadarė.

Kaip jau buvo minėta, vadovaujantis CPK 436 straipsnio 1 dalimi, Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmai 2018-03-19 įsakymu (Fondas teismui buvo pateikęs pareiškimą, o ne ieškinį, kaip, kad teigia Pareiškėjas) priteisė iš skolininkės A. J. : 6 527,55 Eur – skolos; 185,75 Eur delspinigių; 5% procesines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos 201803-19 iki teismo įsakymo visiško įvykdymo, kreditoriui Valstybiniam studijų fondui.

Dar kartą paaškiname, kad iš paskolų gavėjų įstatymų nustatyta tvarka priteistos ir išieškotos piniginės lėšos yra ir visada buvo naudojamos būtent paskolų administravimui bei reikiamos finansinės paramos studentams teikimui, o ne Fondo biudžeto padidinimui. [...].“

7.2.4. „4.1.4. „4. *Kodėl J. klaidino Prezidentą kad didelės skolos atsirado dėl antstolio didelių administravimo išlaidų. Pagrindinės išlaidos yra 5% paimti E.J. studijų fondo administravimo lėšoms padidinti*“.

E.J. galėjo ir turėjo pateikti Prezidentui konkrečias sumas kiek pasiėmė antstolis ir kiek pasididino savo administruojamo biudžeto lėšas iš besimokančios ir soc. remiamos mano dukros lėšų“.

Pareiškėjo teiginys dėl išieškotų piniginių lėšų, kuriomis Fondas „pasididino savo administruojamo biudžeto lėšas“ neatitinka tikrovės ir yra nepagrįstas.

Kaip jau buvo paminėta šio rašto pradžioje, Fondas, rengdamas ir teikdamas atsakymus į besikreipiančių į Fondą asmenų prašymus, skiria didelį dėmesį teisingam teisės aktų, reglamentuojančių Fondo veiklą, taikymui ir jų tinkamam įgyvendinimui. Todėl Fondas neteikia ir niekada nėra pateikęs jokios klaidinančios informacijos nei Lietuvos Respublikos Prezidentui nei kuriai nors kitai Lietuvos Respublikoje veikiančiai institucijai.

Antstolės J. J. kontoros išieškota skola iš A. J.: 6 527,55 Eur – skolos; 185,75 Eur delspinigių; 1 407,95 Eur 5% procesinės palūkanos.

Skolos išieškojimo proceso eiga: [...].

Visa skola antstolės J. J.s kontoros iš A. J. išieškota ir pilnai Fondui buvo grąžinta 2022-06-06.

Visos aplinkybės, apie antstolio gautą atlygį vykdant skolos išieškojimo veiksmus iš A. J., yra pateiktos atsakyme į 4.1.1. punkto klausimus, o informacija dėl ko yra išieškotos 5 procentų

dydžio metinės palūkanos atsakyme į 4.1.3. punkto klausimus.

Pažymėtina, kad vadovaujantis CPK 439 straipsnio 1 dalies nuostatomis, skolininkas, nesutikdamas su kreditoriaus pateiktu pareiškimu ar jo dalimi, turi teisę pateikti prieštaravimus. Atkreiptinas dėmesys, kad A. J. jokių prieštaravimų dėl kreditoriaus reikalavimų teismui apskritai nėra pateikusi. Ir nors A. J. skolos buvimo niekada neginčijo, bet skolos irgi nemokėjo.

Taigi, A. J. įsiskolinimas Fondui bei vėliau, galimai susidariusios, priverstinio skolos išieškojimo išlaidos už antstolio darbą atsirado tik dėl jos pačios neveikimo bei netinkamo finansinių įsipareigojimų vykdymo.

Pareiškėjas klaidingai teigia, kad „*Fondas pasididino savo administruojamo biudžeto lėšas iš besimokančios ir soc. remiamos mano dukros lėšų*“. Dar kartą paaiškiname, kad iš paskolų gavėjų įstatymų nustatyta tvarka išieškotos piniginės lėšos yra ir visada buvo naudojamos valstybės remiamų paskolų administravimui bei reikiamos finansinės paramos studentams teikimui, o ne Fondo biudžeto lėšų didinimui ar kokiems nors asmeniniams (finansiniams) Fondo direktoriaus ar paties Fondo darbuotojų poreikiams tenkinti“.

7.2.5. „4.1.5. „5. E.J. klaidino Prezidentą, kad nežinojo, kad dukra yra gavusi kvietimą studijuoti norimą specialybę (kurią ir dabar studijuoja nemokamose studijose) 2018-07-22, o 2018-08-16 E.J. perdavė dukrą antstoliui. [...]“.

Pažymime, kad šie Pareiškėjo teiginiai taip pat yra nepagrįsti ir neatspindi esamos situacijos. Paaiškiname, kad Fondo kreipimosi į teismą metu, tai yra 2018-03-16, skolininkė A. J. aukštojoje mokykloje nestudijavo. 2014-10-02 A. J. studijas Vytauto Didžiojo universitete nutraukė. Paskolos buvo suteiktos (2010-10-28 ir 2011-10-27) studijoms, A. J. studijuojant Vytauto Didžiojo universitete.

Pagal turimą informaciją iš Studentų registro, antrą kartą aukštojoje mokykloje (Kauno kolegijoje) ji pradėjo studijas tik 2018-09-01, o nuo 2022-03-09 studijos Kauno kolegijoje sustabdytos. Todėl X teiginys, kad skola buvo išieškota iš besimokančio asmens- neatitinka tikrovės.

Atkreiptinas dėmesys ir į tą aplinkybę, kad Fondas, kaip A. J. kreditorius, turėjo visas jam, kaip išieškotojui, priskirtas teises, numatytas CPK 639 straipsnyje ir šiomis savo teisėmis galėjo naudotis savo nuožiūra ir atsižvelgiant į Fondo interesus. Joks šiuo metu galiojantis teisės aktas nenumato Fondui pareigos priverstinai atsisakyti skolos išieškojimo ar atlikti kokius nors kitus veiksmus skolininko naudai, kas prieštarautų paties kreditoriaus tai yra valstybės (nes jai atstovauja Fondas) interesams“.

7.2.6. „4.1.6. „6. E.J. man nepaaiškino, kodėl dar likus 12 metų iki paskolos grąžinimo pabaigos, dukrai dar besimokant, neįgijus norimos profesijos, soc. remiamos, nepradėjus dirbti perdavė ją antstoliui“.

Atsakydami į klaidinančius Pareiškėjo teiginius, paaiškiname, kad kaip jau buvo minėta, Fondo kreipimosi į teismą metu, tai yra 2018-03-16, skolininkė A. J. aukštojoje mokykloje nestudijavo. 2014-10-02 A. J. studijas, kurioms buvo suteiktos paskolos Vytauto Didžiojo universitete,- nutraukė. Fondas 2014-10-13 Nr. A1-1530, gautu iš Vytauto Didžiojo universiteto raštu, buvo informuotas apie A. J. studijų nutraukimą (2014-10-02 išbrauktas (-a) Studijų prorektorius įsakymu Nr. AS-14-1057, negrįžusį (-ią) iš akademinų atostogų į 2014/2015 m. m. rudens semestro studijas). Ši informacija Vytauto Didžiojo universiteto buvo pateikta ir studentų registre (2014-10-02 studijų prorektorius įsakymas Nr. AS-14-1057, studijų nutraukimo priežastis „*neatvykimas po mokymosi (studijų) pertraukimo*“).

Vadovaujantis Aprašo 70 punktu, paskolos grąžinimo pradžia yra po 12 mėnesių nuo paskolos sutartyje nurodytos pradinės studijų pabaigos datos arba studijų nutraukimo datos (A. J. atveju). Paskolos grąžinimo pradžia nėra susijusi su tuo, ar asmuo mokosi kitoje aukštojoje mokykloje, ar yra įgijęs, ar neįgijęs profesiją, ar yra socialiai remiamas ar pradėjęs dirbti.

Antrą kartą aukštojoje mokykloje (Kauno kolegijoje) A. J. pradėjo studijas tik nuo 2018-09-01 (pagal turimą informaciją iš Studentų registro nuo 2022-03-09 studijos Kauno kolegijoje sustabdytos) ir šioms studijoms valstybės remiamos paskolos nėra suteiktos. Studijos Kauno kolegijoje, kurios šiuo metu yra sustabdytos, neturi jokios įtakos anksčiau gautų paskolų grąžinimui, nes jos buvo suteiktos A. J. studijuojant Vytauto Didžiojo universitete.

Priežastys, dėl ko A. J. skolos išieškojimas buvo perduotas antstolei, yra nurodytos 4.1.1 ir 4.1.2 punktuose.

Todėl X teiginys, kad „*kodėl dar likus 12 metų iki paskolos grąžinimo pabaigos, dukrai dar besimokant, neįgijus norimos profesijos, soc. remiamos, nepradėjus dirbti perdavė ją antstoliui*“, - neatitinka tikrovės.

Dar kartą ŽINIAI primename, kad 2014-10-02 A. J. studijas Vytauto Didžiojo universitete nutraukė. Nutraukusi šias studijas, suteiktas paskolas ji turėjo pradėti grąžinti jas išdavusiai kredito įstaigai, praėjus 12 mėnesių nuo studijų nutraukimo.

Atkreipiame dėmesį, kad laikydamosi sutartyse nustatytų sąlygų, A. J. paskolas turėjo galimybę grąžinti dalimis per 15 metų, sumokant kiekvieną mėnesį tam tikro dydžio įmoką (preliminariai 33,44 Eur) pagal pasirašytus paskolų grąžinimo grafikus. A. J. su banku sudarytose valstybės remiamų paskolų sutartyse buvo konkrečiai numatyti gautų paskolų bei už panaudotas paskolas priskaičiuotų palūkanų grąžinimo terminai ir tvarka (gautas paskolas ji privalėjo grąžinti per 15 metų laikotarpį, tai yra iki 2030-08-26). Taigi, konkretūs ir aiškūs nurodymai, kaip ir kokiais terminais privalėjo būti vykdomos A. J. su kredito įstaiga sudarytos paskolų sutartys, buvo apibrėžti pačiose valstybės remiamų paskolų sutartyse. [...] Tačiau, nepaisant to, savo finansinių įsipareigojimų nevykdė, tuo pažeisdama paskolos sutarčių sąlygas, ko pasėkoje, kaip jau buvo minėta, skola buvo išieškota priverstiniu būdu, tai yra, per antstolio kontorą“.

7.2.7. „4.1. „*Prezidente, aš prašau Jus inicijuoti studijų fondui nepriklausomą auditą ir mes su dukra pamatysime dėl kieno kaltės dukra prarado 15000 skolintų eurų, buvo psichiškai traumuota, prarado pasitikėjimą valstybe.* [...]“

Fondas nesutinka su visais Pareiškėjo šiame punkte išdėstytais teiginiais, pastebėjimais ir pasiūlymais ir mano, kad visas Fondui įstatymų leidėjo priskirtas funkcijas A. J. atžvilgiu, - įvykdė tinkamai, laikydamasis visų teisės aktų nustatytų reikalavimų. A. J. įsiskolinimas Fondui atsirado tik dėl jos pačios neveikimo bei netinkamo finansinių įsipareigojimų vykdymo. Skola iš A. J., vadovaujantis CPK nuostatomis, yra priteista teismo įsakymu, o pats teismo įsakymas pačios skolininkės niekada nebuvo apskustas ir yra įsiteisėjęs. Priverstinis skolos išieškojimas iš A. J. valstybės naudai yra baigtas ir šiuo metu asmuo įsiskolinimų Fondui neturi. [...]“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. *Viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VAĮ):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų [...] veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį [...]“

11 straipsnis – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: [...] 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; [...]“

8.2. *Seimo kontrolierių įstatymo* (toliau – SKĮ) *22 straipsnis* – „3. Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

9. Kiti teisės aktai

9.1. *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės), 45 punktas* – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: [...] 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.“

9.2. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-21 nutarimu Nr. 914 patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų* (toliau – Ministerijos nuostatai) 2 punktas – „Švietimo, mokslo ir sporto ministerija formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais – ją įgyvendina švietimo, mokslo ir sporto ministrui (toliau – ministras) pavestose valdymo srityse.“

9.3. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-21 nutarimu Nr. 540 patvirtintų Valstybinio studijų fondo nuostatų* (toliau – Fondo nuostatai):

1 punktas – „Valstybinis studijų fondas (toliau – Fondas) yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto [...]“.

2 punktas – „Fondo savininkė yra valstybė. Fondo steigėja – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Fondas yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos. Fondo savininko teises ir pareigas įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. [...]“

5 punktas – „Fondo veiklos tikslas – administruoti valstybės paskolas, valstybės remiamas paskolas studentams [...], kitą finansinę paramą studentams [...]“.

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika

2013-06-13 *sprendimas administracinėje byloje Nr. A502-940/2013*) – „[...] Viešojo administravimo įstatymo [...] nuostatos įpareigoja viešojo administravimo subjektus priimtame administraciniame sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. [...]“

2007-11-05 *nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵-990/2007* – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Priešingu atveju viešojo administravimo paslaugų vartotojui gali kilti neaiškumų, kaip ir kokiu būdu jis (paslaugų vartotojas) turi elgtis, siekdamas gauti kokybišką viešąją paslaugą.“

2016-02-22 *nutartis 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016* – „[...] atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis VAĮ nuostatų. [...]“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

11.1. dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo);

11.2. dėl Fondo pareigūnų veiksmų (neveikimo).

Dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo)

12. Apibendrinus Pareiškėjo skunde aprašytas aplinkybes (pažymos 2 punktas) konstatuotina, kad Pareiškėjas skundžiasi netinkamu Ministerijos atsakymu į jo prašymą.

13. Apibendrinus pažymos 8–10 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad vadovaujantis / remiantis:

13.1. Ministerijos nuostatais (pažymos 9.2 papunktis) – Ministerija formuoja valstybės

politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais – ją įgyvendina švietimo, mokslo ir sporto ministrui pavestose valdymo srityse;

13.2. VAĮ (pažymos 8.1 papunktis) ir Taisyklėmis (pažymos 9 punktas) – Ministerija turėjo išnagrinėti Pareiškėjo prašymą pagal Ministerijos kompetenciją ir prašymo turinį arba prašymo nenagrinėti VAĮ nustatyta tvarka, pvz., jeigu paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas, ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą (VAĮ 11 straipsnio 3 dalies 3 punktas);

13.3. teismų praktika (10 punktas) – jeigu Ministerija pagal savo kompetenciją įvykdė pareigą ir pateikė Pareiškėjui tinkamą atsakymą, tai, kad Pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis VAĮ nuostatų;

13.4. SKĮ (pažymos 8.2 papunktis) – jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, skundo tyrimas nutraukiamas.

14. Nagrinėjamu atveju, apibendrinus pažymos 6 punkte nurodytas aplinkybes, konstatuotina:

14.1. Ministerija atsakyme Pareiškėjui nurodė, kad jam jau yra pateikti dviejų institucijų (Vyriausybės ir Fondo) atsakymai ir A. J. skolos už studijas išieškojimo klausimu situacija nėra pasikeitusi, taip pat nėra atsiradusių naujų aplinkybių dėl šio klausimo (taigi, nurodė faktines aplinkybes, dėl kurių prašymas kartotinai nebuvo nagrinėjamas);

14.2. šio tyrimo metu Ministerija atsižvelgė į Seimo kontrolierės rekomendaciją (pažymos 5.1 papunktis) ir pateikė Pareiškėjui papildomą atsakymą, kuriame papildomai informavo apie tai, kaip vertina Fondo darbą, kad papildomai kreipėsi į Fondą dėl išsamių atsakymų į Pareiškėjo klausimus papunkčiui (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės 2022-12-27 rašto Nr. 4D-2022/1-1388/3D-2752 „Dėl informacijos pateikimo“ 4.1.1–4.1.6 papunkčiai) pateikimo (pažymos 6.2 papunktis). Fondas pateikė papildomą atsakymą Pareiškėjui 2023-01-12 raštu (pažymos 7.2 papunktis).

15. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas (Ministerija pateikė papildomus paaiškinimus, ėmėsi papildomų veiksmų, kad būtų atsakyta į Pareiškėjo keliamus klausimus), konstatuotina, kad vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 3 dalimi (skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais) Pareiškėjo skundo tyrimas yra nutrauktinas.

16. Kartu Seimo kontrolierė atkreipia Ministerijos dėmesį į tai, kad Ministerijos veikla turi būti aiški, Ministerijos atsakyme į Pareiškėjo prašymą turėjo būti nurodytos ne tik faktinės prašymo nenagrinėjimo aplinkybės, bet ir pateiktas teisinis jo nenagrinėjimo pagrindas (pvz., VAĮ 11 straipsnio 3 dalies 3 punktas).

Dėl Fondo pareigūnų veiksmų (neveikimo)

17. Apibendrinus Pareiškėjo skunde aprašytas aplinkybes (pažymos 2 punktas) konstatuotina, kad Pareiškėjas skundžiasi, jog Fondas neatsako į jo prašymo klausimus.

18. Apibendrinus pažymos 8–10 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad vadovaujantis / remiantis:

18.1. Fondo nuostatais (pažymos 9.3 papunktis) – biudžetinės įstaigos veiklos tikslas – administruoti valstybės paskolas, valstybės remiamas paskolas studentams;

18.2. VAĮ (pažymos 8.1 papunktis) ir Taisyklėmis (pažymos 9 punktas) – Fondas, gavęs

Pareiškėjo prašymą, turėjo jį išnagrinėti pagal Fondo kompetenciją ir prašymo turinį, pateikti Pareiškėjui išsamumo principo reikalavimus atitinkantį atsakymą;

18.3. teismų praktika (10 punktas) – jeigu Fondas pagal savo kompetenciją įvykdė pareigą ir pateikė Pareiškėjui tinkamą atsakymą, tai, kad Pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis VAI nuostatų;

18.4. SKĮ (pažymos 8.2 papunktis) – jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, skundo tyrimas nutraukiamas.

19. Nagrinėjamu atveju, apibendrinus pažymos 7 punkte nurodytas aplinkybes, konstatuotina, kad Fondas, šio tyrimo metu gavęs Pareiškėjo prašymą, atsizvelgė į Seimo kontrolierės rekomendaciją (pažymos 5.2 papunktis), pateikė į jį išsamų motyvuotą atsakymą Pareiškėjui (pateikti atsakymai pagal Pareiškėjo užduotus klausimus; pažymos 7.2 papunktis).

20. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas (Fondas pateikė Pareiškėjui išsamų ir motyvuotą atsakymą), konstatuotina, kad vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 3 dalimi (skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais) Pareiškėjo skundo tyrimas yra nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 3 dalimi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundo dėl Ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo) tyrimą nutraukti.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 3 dalimi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundo dėl Fondo pareigūnų veiklos (neveikimo) tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė ***Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai*** rekomenduoja informuoti, kokių priemonių imtasi, kad ateityje nagrinėjant asmenų prašymus ar jų nenagrinėjant ministerijos administraciniai sprendimai būtų motyvuojami ne tik faktinėmis aplinkybėmis, bet teisės aktų nuostatomis.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašom pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė